

USA presser europæisk konkurrencekraft

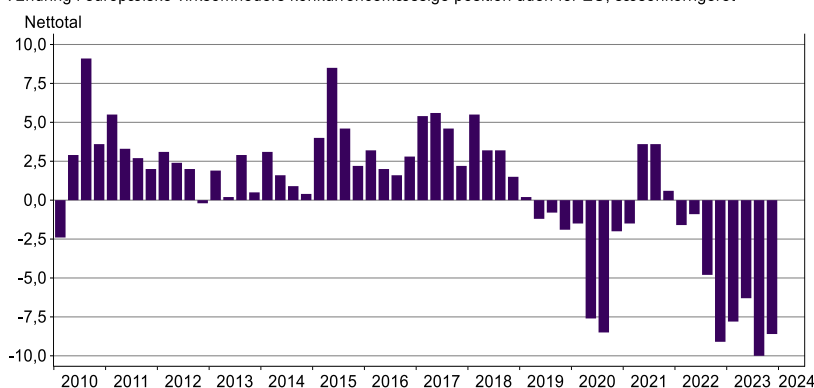
Europæiske virksomheders konkurrencekraft i forhold til USA er presset. Investeringsmiljøet i USA er meget attraktivt, blandt andet som følge af hurtigere godkendelsesprocesser samt lettere adgang til finansiering og subsidier. EU er opmærksomme på udfordringen, men det er afgørende at EU-Kommissionen får sat tempo på godkendelser og adgang til finansiering.

Strategisk skift i konkurrencesituationen

Det geopolitiske pres, der er opstået mellem USA, Kina og EU som følge af bl.a. COVID-19, krigen i Ukraine og inflationskrisen, har betydet, at EU's største handelspartnere bevæger sig væk fra frihandel og i retning af mere statslig indblanding. De har sat mere fokus på forsyningssikkerhed fremfor økonomisk vækst, og statsstøtte og handelshindringer spiller en større rolle på bekostning af frihandel.

Europæiske virksomheders konkurrenceevne uden for EU

Ændring i europæiske virksomheders konkurrencemæssige position uden for EU, sæsonkorrigeret

Anm.: Europæiske virksomheders vurdering af deres konkurrencemæssige position på markederne uden for EU. Negative værdier angiver en forværring over de seneste tre måneder.
Kilde: Macrobond

Europæiske virksomheders konkurrenceevne er under pres

Ifølge tal fra EU-Kommissionen er der i 4. kvartal 2023 en klar overvægt af virksomheder, som vurderer, at deres konkurrencemæssige position uden for EU er blevet forringet. Europæiske virksomheder vurderer, at deres konkurrencemæssige position uden for EU er blevet forringet de seneste otte kvartaler i træk.

Investeringsmiljøet i EU er mindre attraktivt

Ifølge BusinessEurope's Reform Barometer 2023 er det omkring 90 procent af de europæiske erhvervssammenslutninger, der mener, at EU's investeringsmiljø er mindre attraktivt sammenlignet med vores globale konkurrenter end for 3 år siden¹.

Svækkelsen af virksomhedernes konkurrencekraft uden for EU kan skyldes høje energipriser, kompleks EU-regulering og langsomme bureaukratiske processer som, sammen med USA's grønne støttepakke 'Inflation Reduction Act' (IRA), har gjort det mindre attraktivt at drive virksomhed i Europa og udfordrer europæiske virksomheder i forhold til USA.

USA fremstår attraktivt

USA er et stort marked og markedspotentialet er i sig selv med til at gøre USA til en attraktiv destination for europæiske virksomheder. Men USA er også meget attraktiv, når det drejer sig om økonomiske incitamenter for virksomheder placeret i USA.

USA bruger mange penge på den grønne omstilling

Den amerikanske Inflation Reduction Act (IRA), der fremmer klimavenlige investeringer og produktion i USA, og som trådte i kraft i år med en økonomisk ramme på omkring 370 mia. USD., er et eksempel på et initiativ, der udfordrer EU's konkurrenceevne. Nogle af IRA's subsidier diskriminerer mod udenlandske producenter samtidig med, at subsidierne og skattefradrag er enklere, mindre fragmenterede og lettere at få adgang til for virksomhederne sammenlignet med i EU.

Skatteincitamenter til at investere i USA

Hovedparten af midlerne er i form af skattefradrag og lignende skatteincitamenter, der hurtigt kommer virksomhederne til gode, samtidig med, at IRA beskytter den amerikanske industri mod udenlandsk konkurrence ved at indføre krav om lokal oprindelse, skattefordele for amerikanske produkter, og begrænsninger på import.

Attraktivt at etablere sig i USA

Samtidig gør IRA det mere attraktivt for europæiske virksomheder at etablere sig eller udvide deres aktiviteter i USA. IRA tilbyder europæiske virksomheder adgang til et stort og voksende marked for ren energi, mulighed for at samarbejde med amerikanske partnere på innovation og teknologioverførsel, og mulighed for at drage fordel af de gunstige skatte- og finansieringsvilkår i USA.

¹ [BUSINESSEUROPE Reform Barometer 2023 - The EU's global competitiveness under threat | BusinessEurope](#)

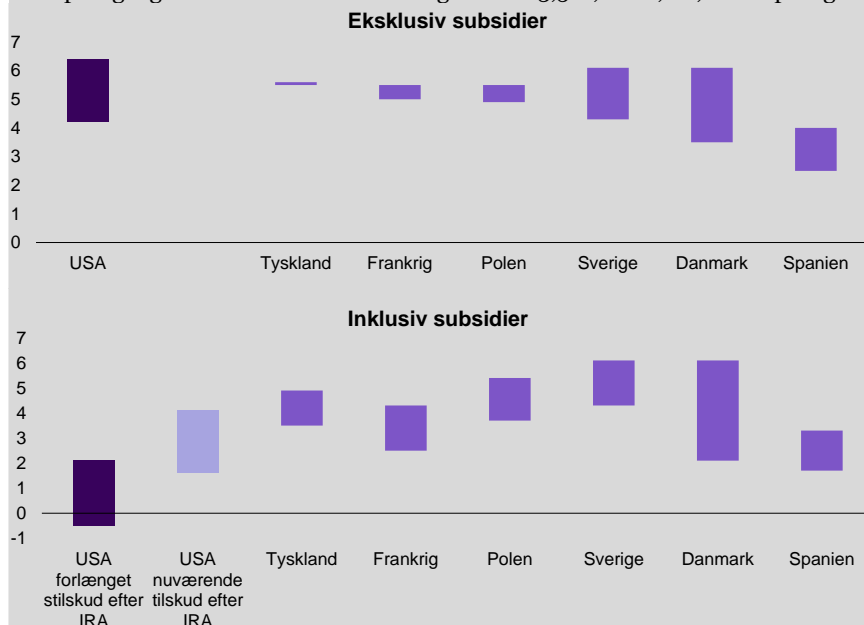
Eksempel på IRA's effekt på EU's konkurrenceevne

IRA's indflydelse på værdikæden for ren energi vil, med baggrund i omfattende subsidier, være meget betydelig, især for solenergi og produktion af brint og e-fuels. Eksempelvis vil subsidierne til produktion af grøn brint i USA kunne dække de samlede produktionsomkostninger og udkonkurrere europæiske producenter af grøn brint. Uden subsidier koster det ca. 4-6 USD at producere et kilo hydrogen, med subsidierne fra IRA kan prisen falde til mellem -0,5 til 2 USD pr. kilo. Det skaber meget stærke incitamenter til investeringer i USA på brintområdet.

Nedenstående figur illustrerer, at de amerikanske subsidier vil gøre amerikansk brintproduktion meget konkurrencedygtig sammenlignet med europæisk produktion og viser sammenlignelige omkostninger ved at producere et kilo hydrogen i USA før og efter tilskud sammenlignet med europæiske lande. Produktionsomkostningerne indeholder alle udgifter over en produktionsfacilitets levetid. Dette dækker over udgifter til eksempelvis kapital, driftsudgifter og afskrivninger som sættes i forhold til produktionen over aktivets levetid.

Produktionsomkostninger på grøn hydrogen

USD pr. kg. hydrogen, 2022-priser. Søjlerne angiver spændet for produktionsomkostningerne med og uden subsidier. I Danmark er de anslåede subsidier på 0-1,4 USD pr. kg. og dermed falder omkostningerne fra 3,5-6,1 til 2,1-6,1 USD pr. kg.

Anm.: De nuværende subsidier efter IRA udløber efter planen i 2031, i det alternative scenarie forlænges subsidierne til investeringernes fulde livscyklus. Det er fortsat usikkert om hvorvidt subsidierne fra IRA vil blive forlænget efter 2031.

Kilde: Svenskt Näringsliv og Copenhagen Economics: "The effects of the US Inflation Reduction Act (IRA) on EU competitiveness", marts 2023.

Flere amerikanske investeringspakker

IRA er én ud af flere store amerikanske investeringspakker, herunder Infrastrukturlov (moderniserer veje, broer, havne og lufthavne, offentlig transport og jernbanesystemer, højhastighedsinternet mv.) samt CHIPS and Science Act (som investerer i nanoteknologi, kunstig intelligens, kvantecomputing og andre avancerede videnskaber), som tilsammen betyder ny amerikansk føderal finansiering på 2.000 mia. USD over de næste ti år.

Mere amerikansk protektionisme

Stigende amerikansk protektionisme

Udover konkurrenceforvridende initiativer er vilkårene for at handle og investere på tværs af Atlanten i disse år også under hastig forandring. Det kommer til udtryk ved tiltagende geopolitisk rivalisering mellem USA og Kina, Ruslands invasion af Ukraine samt fremkomsten af flere handelshindrende og protektionistiske tiltag fra USA, der også rammer EU's økonomi og konkurrenceevne.

"America first"

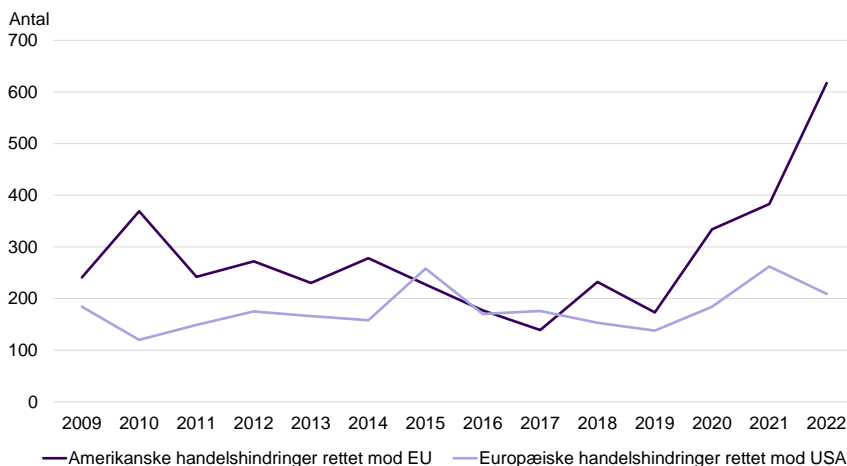
USA indførte under præsident Donald Trump omfattende handelshindrende tiltag i form af særligt toldsatser på importvarer fra forskellige lande. Det har ført til handelskonflikter med særligt Kina, men også EU. Selvom Biden har forsøgt at genoprette det transatlantiske forhold siden 2021 og genindmeldte USA i klimakampen, er USA's handelspolitik fortsat karakteriseret ved en "Amerika først" tilgang, der udtrykkeligt prioriterer amerikanske virksomheder og beskæftigelse, bl.a. med den massive amerikanske statsstøtte til grøn omstilling.

Stigende antal nye amerikanske handelshindringer

Antallet af nye amerikanske handelshindringer rettet mod EU er tredoblet fra 2016 og frem til 2022, der kulminerer med introduktionen af IRA. Amerikanerne har i de seneste år indført væsentligt flere handelshindringer rettet mod EU end den anden vej.

Nye handelshindringer mellem USA og EU

Årlige nye skadelige handelshindringer

Kilde: Global Trade Alert

Antallet af nye amerikanske handelshindringer mod EU er steget kraftigt over de seneste år. Det samlede antal af skadelige handelsrestriktioner mod EU er nu oppe på godt 3.300, mens Kina og Canada er ramt af hhv. knap 3.900 og knap 3.700 handelsrestriktioner. Inden for EU er det særligt sektorer inden for metal, herunder jern og stål, kornmølleprodukter og dele inden for fly og rumfartøjer, der er hårdest ramt.

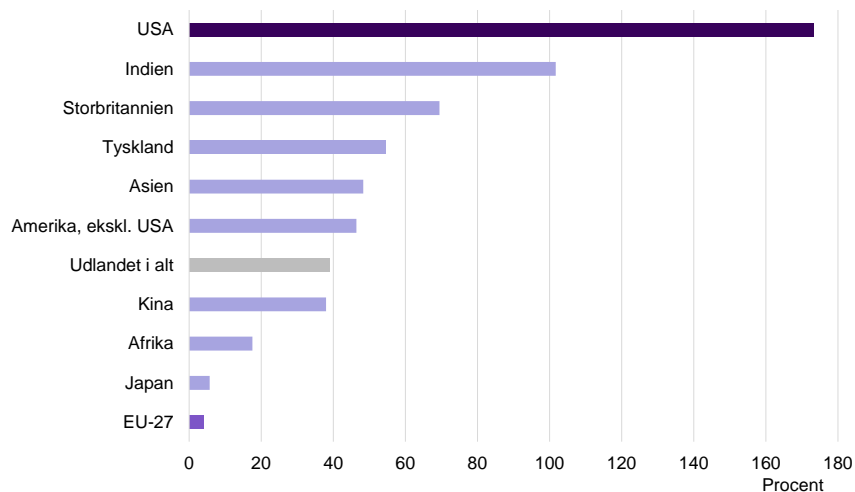
Stor vækst i de danske investeringer i USA

Stor dansk interesse for det amerikanske marked

USA er et af de markeder, hvor danske virksomheder har øget investeringerne allermest. Fra 2016 til 2022 har danske virksomheder øget deres direkte investeringer i USA med 170 procent. De samlede investeringer i udlandet er i samme periode steget med 40 procent. Danmark har øget sine investeringer mere i USA end i EU, Asien, Afrika og det øvrige Amerika. USA er nu det marked, hvor danske virksomheder har investeret allermest.

Stor vækst i danske direkte investeringer i USA

Ændring i beholdning af direkte investeringer (ekskl. gennemløbsinvesteringer) fra 2016 til 2022, opgjort i DKK

Kilde: Danmarks Nationalbank

Fortsat stor interesse for USA

Der er fortsat en stor interesse for USA. Nye svar fra DI's Virksomhedspanel viser, at 20 procent af virksomhederne (beskæftigelsesvægtet) vil foretage nye eller øge deres investeringer i USA. Det er lidt over 20 procent af disse virksomheder, som angiver, at investeringerne i USA sker på bekostning af investeringer i Europa.

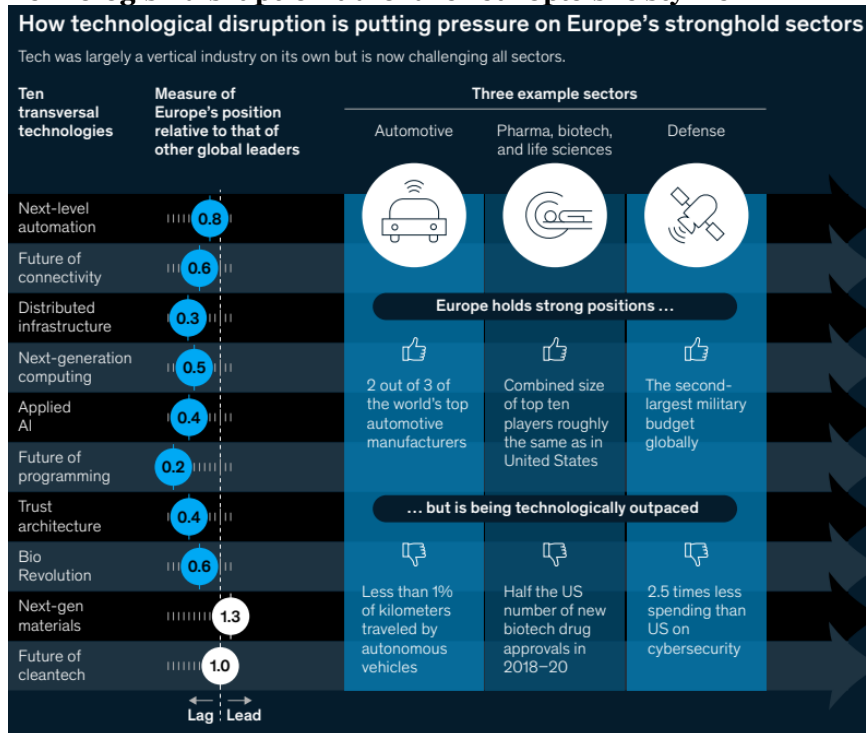
Siden 2016 er de samlede indgående investeringer i USA steget mere end de tilsvarende i EU. Der har især over de seneste 2-3 år været en opbremsning i omverdens investeringer i EU. EU har over de sidste to år samlet set ikke haft en indstrømning af investeringer fra udlandet, men USA over de sidste to år har haft en indstrømning på samlet lidt mere end tre procent af BNP.

USA er et stort marked som er gode til at tiltrække investeringer

Amerikansk økonomi er samlet set næsten 50 procent større end EU's samlede økonomi. USA rummer et enormt markedspotentiale og er derfor interessant for de fleste virksomheder. Ifølge IMD² er USA blandt de bedste lande i verden til at tiltrække investeringer. Det er i USA lettere at skaffe adgang til kapital, og så er amerikanerne langt foran EU på forskning og udvikling. Den samlede forskningsindsats i USA er næsten dobbelt så stor som i EU, hvilket sikrer amerikanerne et teknologisk forspring.

² Kilde: IMD "World Competitiveness Yearbook 2023".

Teknologisk disruption udfordrer europæiske styrker

Kilde: McKinsey Global Institute "Securing Europe's Competitiveness", September 2022

USA og Kina er verdensførende på vigtige teknologier

På en række vigtige teknologiske områder halter EU bagefter amerikanerne. Ifølge McKinsey er EU bagud på 8 ud af 10 tværgående teknologier. Og USA og Kina er verdensførende inden for 44 vigtige teknologier som eksempelvis små satellitter, avancerede roboter, vacciner, kvantecomputing, biobrændsel mv.³ Hertil kommer udfordringen med adgang til kritiske råstoffer.

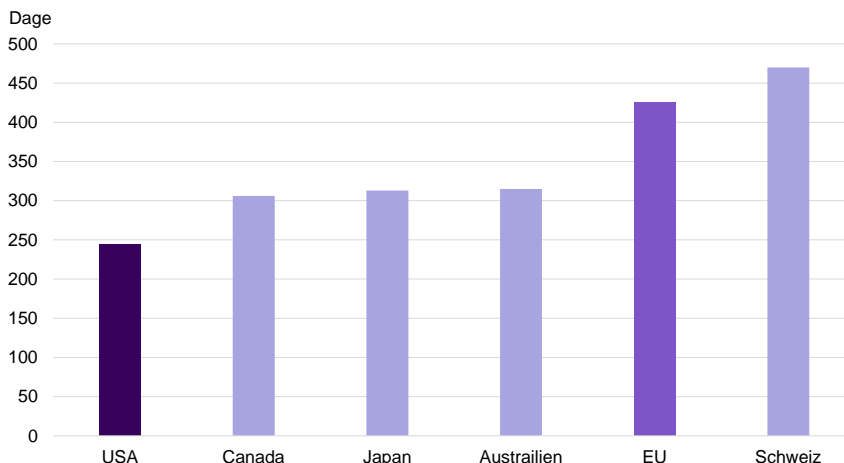
Langsomme godkendelser i EU

EU matcher amerikanerne inden for pharma, biotek og life science på størrelse, men de europæiske selskaber har kun fået halvt så mange bioteknologiske lægemidler godkendt i perioden 2018-20. EU har lange godkendelsestider på nye lægemidler. Eksempelvis tager det typisk seks måneder mere at få godkendt produkter med nye aktive substanser i EU end i USA.

³ ASPI Critical Technology Tracker: "Who is leading the critical technology race?", policy brief, report no. 69/2023.

Lange europæiske godkendelsestider på lægemidler

Median tid for produktgodkendelse af nye aktive substanser i 2020

Kilde: Centre for Innovation in Regulatory Science "R&D Briefing 81", juni 2021

EU-Kommissionens forslag til revision af den europæiske lægemiddellovgivning indeholder et forslag om en reduktion af den regulatoriske databeskyttelsesperiode fra otte til seks år. Det betyder i praksis, at originalproducenten får mindre tid og dermed dårligere vilkår til at tjene sin investering hjem igen. Forslaget vil reducere indtjeningen og svække incitamenterne til at investere i udviklingen af nye lægemidler markant, fordi forslaget undergraver EU's konkurrenceevne, herunder evnen til at tiltrække investeringer og virksomheder, i en tid, hvor EU i høj grad er udfordret på rammevilkårene af både USA og Kina.

Europæiske virksomheder tynget af regulatoriske byrder

Det er ikke kun godkendelsestider på nye lægemidler, der er en udfordring i EU. I EU står virksomhederne over for betydelige regulatoriske byrder, der påvirker deres aktiviteter og konkurrenceevne negativt. Det drejer sig blandt andet om kompliceret EU-regulering inden for eksempelvis miljø, arbejdsmarked, handel og skattepolitik og omfattende rapporteringskrav, langsomme godkendelsesprocesser samt besværlig og tidskrævende adgang til EU-finansiering.

Regulatoriske byrder i EU

Meget ny EU-lovgivning

Mængden af nye regler og administrative byrder for virksomheder er steget betydeligt de seneste år. Det skyldes ikke mindst, at EU har fremlagt og vedtaget en lang række omfattende reguleringspakker med tilhørende nye indberetnings- og dokumentationskrav for de europæiske virksomheder. Ifølge DI-tal blev danske virksomheder mødt med over 850 nye regulatoriske forpligtelser fra EU i perioden

fra 2017 til 2022. Det svarer til i alt 5.422 siders regulering fordelt over 80 forordninger og 36 direktiver.

Øgede omkostninger og time to market

Sammenlignet med virksomheder i USA oplever europæiske virksomheder mere regulering, der skaber udfordringer i form af øgede omkostninger, administrative byrder og længere *time to market*⁴. Det påvirker deres konkurrenceevne negativt på det globale marked.

Von der Leyen sætter fokus på konkurrenceevne

Ny europæisk fokus på virksomhedernes konkurrenceevne

I sin seneste *State of the Union* tale den 13. september 2023 nævnte formand for EU-kommissionen von der Leyen 'konkurrenceevne' 14 gange sammenlignet med to gange i sidste års tale. Det illustrerer den stigende erkendelse, der nu er ved at opstå i EU, om behovet for europæisk fokus på virksomhedernes konkurrenceevne for at sikre fortsat udvikling af og investering i europæisk industri, så EU ikke sækker bagud i forhold til USA og Kina.

Færre rapporteringskrav

Et andet omdrejningspunkt i hendes tale var nødvendigheden af, at "make business easier in Europe", blandt andet ved at mindske de administrative byrder for europæiske virksomheder, herunder at reducere rapporteringskravene på EU-niveau med 25 procent.

Flere europæiske initiativer undervejs

Derudover har EU Kommissionen i februar 2023 fremlagt *Green Deal Industrial Plan*, der blandt andet sigter på at styrke konkurrenceevnen for Europas grønne industrier. En hjørnesten i arbejdet er mere forudsigelige og simple regler for europæiske virksomheder. Derfor kom Kommissionen i marts i 2023 dels med *Net Zero Industry Act* (NZIA), der blandt andet fokuserer på hurtigere godkendelser samt *Critical Raw Materials Act* (CRMA), der skal sikre de nødvendige råstoffer til europæiske virksomheder. Derudover har Kommissionen revideret de midlertidige statsstøttere regler som modsvar til den amerikanske *Inflation Reduction Act*, samt foreslået *Strategic Technologies for Europe Platform* (STEP), der skal gøre det lettere for europæiske virksomheder, at få adgang til EU-finansiering. Derudover har EU-Kommissionen indført et konkurrenceevnetjek i forbindelse med udformning af ny EU-lovgivning.

Nye midlertidige muligheder for statsstøtte til grøn omstilling i EU

De reviderede midlertidige statsstøttere regler (Temporary Crisis and Transition Framework, TCTF) fra den 9. marts i år, tilføjede muligheden for, at medlemslandene i større grad kan give statsstøtte til den grønne omstilling som svar på den amerikanske *Inflation Reduction Act* til den allerede eksisterende mulighed for at give

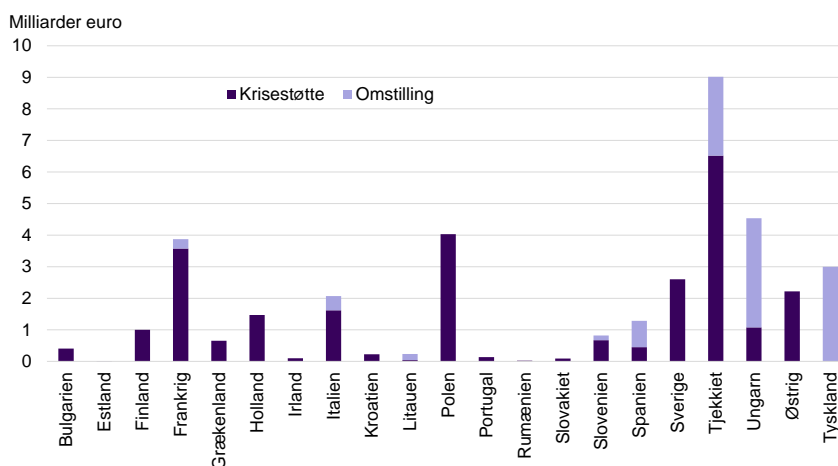
⁴ ENHESA, September 2023 "How is a US regulation and an EU directive or regulation different?"

De nye muligheder for statsstøtte bliver brugt

krise støtte for at sikre virksomhedernes likviditet samt som kompensation i forbindelse med høje energipriser.

Indtil videre er det primært Ungarn, Tyskland samt Tjekkiet, der har benyttet sig af de nye muligheder for at støtte til den grønne omstilling, eksempelvis støtte til brintproduktion samt lagring af el jf. nedenstående figur, der viser den statsstøtte som EU-Kommissionen indtil videre har godkendt under det reviderede TCTF, og hvor statsstøtte målrettet grøn omstilling er markeret med grøn.

Statsstøtte godkendt af Kommissionen under de midlertidige EU statsstøtteregler
Godkendt støtte fra 9. marts 2023 - 23. oktober 2023

Kilde: EU Kommissionen

EU handelspolitiske tiltag

Danmark er et af de lande, der endnu ikke har valgt at benytte sig af de nye udvidede midlertidige muligheder for statsstøtte til at understøtte den grønne omstilling. Det kan vise sig at blive en udfordring for danske virksomheders konkurrenceevne, hvis denne udvikling fortsætter.

EU er også i gang med at implementere en række handelspolitiske tiltag som reaktion på de nye konkurrencemæssige udfordringer med henblik på at sikre europæiske virksomheder fair konkurrencevilkår over for virksomheder i 3. lande.

Det drejer sig blandt andet om EU's Foreign Subsidies Regulation, der trådte i kraft den 12. juli 2023 og giver EU mulighed for at undersøge støtteordninger givet af lande uden for EU til virksomheder, der er aktive i EU, Anti-coercion instrumentet, der skal hjælpe EU og dets medlemsstater med at beskytte sig mod økonomisk tvang fra tredjelande samt Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM),

der skal sætte en CO₂-pris på visse importerede varer og netop er trådt i kraft den 1. oktober 2023.

Alt sammen initiativer, der har potentialet til at understøtte mere ligeværdige konkurrenceforhold..

En bunden opgave

Det er endnu for tidligt at sige, hvor effektive disse initiativer vil være i praksis. Det står dog helt klart, at det er en bunden opgave for EU at styrke europæiske virksomheders konkurrenceevne fremadrettet for at kunne fastholde viden, investeringer, teknologier og arbejdspladser i Europa.

Behov for hastighed, forenkling i EU

Vejen frem

Fra DI's side arbejdes der aktivt på at få hastighed på godkendelser og forenkling af processer, der kan gøre det mere attraktivt for virksomhederne at investere i EU. Derfor har DI udarbejdet "*Et grønt konkurrencedygtigt Europa*", som indeholder 16 konkrete anbefalinger til EU-Kommissionen, der vil understøtte europæiske virksomheders konkurrenceevne. Det drejer sig eksempelvis om hurtigere godkendelser af nye materialer, fødevarer og ny teknologi, lettere adgang til eksisterende EU-finansiering og eliminering af dobbeltregulering af bæredygtighedskrav.

EU skal lære af IRA

Det er en tilgang, der senest er blevet støttet i en analyse fra *Franco-German Council of Economic Experts*, der peger på, at den amerikanske IRA ikke har så stor økonomisk betydning og ikke er en uoverstigelig udfordring for EU, men en god anledning til at gentænke EU's konkurrenceevne og virkemidlerne i EU's industripolitik. Analysen anbefaler, at EU tager ved lære af IRA's tilgang, herunder en mere enkel og effektive adgang til finansiering og processer, der er nemme at forstå og forudsige for virksomhederne.